

Első kötetes írókat olvasni jó. Van valami ellenállhatatlanul vonzó az első írás lendületében, abban, ahogy egy fiatal szerző mindazt megpróbálja összesűríteni, amit attól a pillanattól érez és tud, hogy megérik benne a gondolat: író lesz. Szendi Nóra kötete éppen ettől az elsőkötetességtől annyira izgalmas. Az íróvá válás folyamatának egy igazán általános útját mutatja be a legeredetibb módon. Kavargás a Múzeum körúton, avagy mit tegyen a bölcész, ha minden bizonnyal író.

Hutvágner Éva 85

NEM FÉKEZETT HABZÁS

Szendi Nóra: *Zárványok*

A *Zárványok* című kötet valóban zárványéleteket vonultat fel: egy fővárosi, jól szituált családból származó, intelligens, ezért csapongó, érzékeny, instabil lány felnőtté válásának mindenkitől való elszigeteltségébe, pótcselekvéseibe, a mindennapi úzottságéba, vagy még inkább önkergetésébe vezet be az olvasót. Kopp Irén, a regény narrátora a gyermek Dalai Láma, egy melodramatikus főhősnő és Woody Allen szerelemgyereke. Különböző szinteken működtetett beszédfolyama áradó, sodró lendületéből előtör a gyerekkor végének minden összegző levonása, egy fiatal nő minden túlcseresznyés érzelme – a textust azonban igazán élővé azok a kiszólások, önreflexív gesztusok teszik, amelyek, sűrűségük folytán, hamar a szöveg narratívarendező elemévé válnak.

A szöveg hét, grandiózus, szinte teljesen egybefüggő fejezetből áll, amelyeket prizmaszerűen szétvet az emlékezés és a képzelet egy-egy epizódja. A szöveget minden bizonnyal a lassan kikristályosodó írásfolyamat felmutatása tartja össze: Irén, mint amolyan bölcész-sztereotípiá, a regény nagy részében készülődik a regény megírására – lassan derül fény arra a regényklisére, hogy az olvasó az említett könyvet tartja a kezében. A kezdeti önelbeszélés egy ponton hirtelen a főszereplő barátjára, Csurira – majd az utolsó egységben ismét vissza, a naplószerű elbeszélésbe – vált, ám ez ekkor már, a fenti magyarázat fényében, hihető, átélhető váltás-sorozat lesz. Ám ami ennél is több, a regény szövegformálásának magyarázójává válik az írás, vagyis az íróvá válás parodisztikus felmutatása.

Mindaddig nem szóltunk a szövegvilág egyik legjellemzőbb tulajdonságáról. A regény ugyanis drog-könyv: a különböző könnyű és nehéz tudatmódosítók valóságértelmező, öntörvényűen mozgó (mégis reális, a különböző drogok egyéni hatását követő) látásmódját követi. Képzeltételek, eltévedések, menekülések, félrebeszélések kásás terében folyik előre Kopp Irén önelbeszélése, önmeghatározása. A drog használata, mint ismerős közeg, nyelvileg

is belengi Szendi prózáját. A belvárosi, narkós szleng egyfajta tükre a főhős önmeghatározásának: törékennyé, néhol idegenné teszi a szöveg egészét, egy olyan szubkultúrába (és identitásképző nyelvébe) enged belátást, ami egyszerre vonz magához és tart el, akárcsak magát a főhőst.

86 A romantika irodalmának megidézését és a drogirodalom fényűző összevisszaságát vegyíti bölcsész-naplójába a *Zárványok*: a gyerekkorba vezető emléktöredékek idejétől a magyar szak elvégzéséig tart ez a stiláris játék, kiírva és megírva a szöveggel együtt saját íróvá válásának jelenét. Igazán újszerűvé azok a nyelvi trükkök és végtelenbe vesző szóvirágok adják, amelyek egyszerre túlírtak és reflektáltak: a jelzőkből és intertextusokból habosított próza egyszerre azonos önmagával és parodizálja önmagát mint rétegnyelvet. A nyelvi túlkapások és rejtett motivációk történetét írja meg ezzel a szöveg. Báját az adja, hogy tudja magáról, sőt, direkt *túltolja* mindazt, amit negatívumként megemlíthetnénk: a felpuffedt irodalmias túlcsofordulást.

„A történet darabkái lassan süllyednek az aljzat felé. Nem akarok utánuk kapni. Áttelepítem az egészet a dobozomba, hínaras akvárium, halászgatok a zavarosban. Dezsavüláncolat az életem: egyre-másra öltének testet a karneváli zuhanás elmosódott képei, a kellemetlenek is, persze, annyi eszem nincs, hogy előre kurrektúrázzak, legföljebb kipipálom, ami már megvolt.” Ha csak ez az egy mondat tartozna hozzá, már megérné elolvasni ezt a vaskos, 424 oldalas regényt. Mert Szendi szentenciaszerű mondatai olyan tudatos ritmusban fékeznek be a szöveget, hogy még elámulni sincs időnk a mesteri manipuláción. Ám ellentmondva a soroknak, ez az első kötet nem a bekebelezés vágyából kelt életre, nem egy egyszerű pipa az első kötet után. A minősége: megkérdőjelezhetetlen. (*FISZ könyvek – Apokrif könyvek, Budapest, 2015*)